

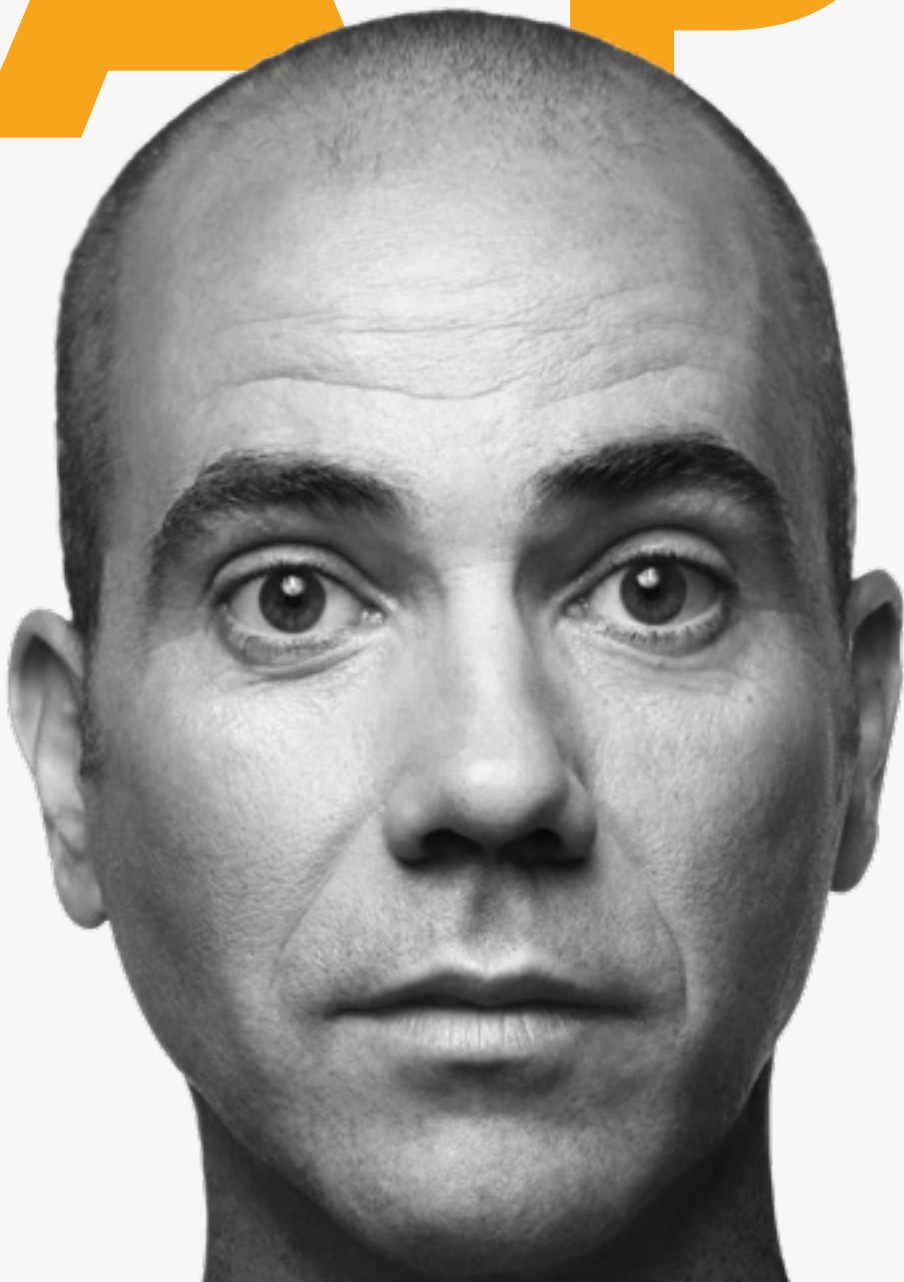

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉP –
EMMER LÁSZLÓ

SOROZAT –
KÉPMÁS

A P O I

ÉNOK

ALATT SZÓRAKOZNAK, DE A CSENDEKBEN SZERETNEK MEG

Ha először találkozol egy újságíróval egy kávézóban, és ötven perc alatt kell válaszolnod olyan kérdésekre, amelyekről nem is feltétlenül tudod, akarsz-e rájuk válaszolni, általában kicsit mellébeszél, elvicceled a válaszokat, vagy utólag kihúzd az interjú felét. A humorista azonban egyáltalán nem poénkodik és nem is kerülgeti a kérdéseket. Ráadásul szinte minden mondatát azonnal le lehet írni. És e sorok leírásakor úgy érzem, abban is bízhatok, hogy **Kovács András Péter** utólag sem fogja meghúzni a szöveget.

◆ – **Egy humoristától elvárják, hogy minden helyzetben megőrizze a humorérzékét?**

– Sajnos, de ez persze képtelenség. Az ember nyilván azért választja ezt a pályát, mert van humorérzéke, de onnantól kezdve, hogy ezt hivatásként kezdi űzni, elmaradoznak a kedvtelésből elejtett poénok, ahogy általában egy fotográfus sem fotózza otthon a gyerekeit.

– **De ki tudod-e kapcsolni a humort úgy, ahogy le lehet tenni egy fényképezőgépet?**

– Ki. Sőt, ahogy érik, komolyodik az ember, inkább az a kérdés, hogy be tudja-e kapcsolni. Ahogy egyre összetettebben látom a világot, egyre nehezebb bizonyos dolgokra legyintennem, nehezebb annyira leegyszerűsíteniem, hogy az vicces legyen. Kommentekben néha az emberek okosan ki is fejtik, hogy ez nem úgy van, ahogy én mondom. Persze hogy nem, de az úgy nem vicces.

– **Az előadásaid nem poénról poénra lépkedve, kicsit esetlegesen fűződnék össze, hanem fel vannak építve, és elég komoly témákat is kerülgetsz bennük. Nem szokványos, hogy valaki egy standupban a hazugságról, a rasszizmusról vagy a teremtésről beszél.**

– Amikor ez a műfaj beindult, mindenki nagyon örült, hogy jaj, de jó, működik! Közben pedig sokan elvesztünk a szakma fortélyáiban és elfelejtettük, mire való maga a mesterség. A burkoló is örülhet annak, hogy szépen rakja a parkettát, de az csak egy része a háznak. Nekem nemcsak az a feladatom, hogy vicceseket mondjak, hanem az, hogy valamit mondjak, de viccesen. A felszabaduló endorfin meg dopamin ugyanis nagyon jó eszköz arra, hogy megnyisson olyan ablakokat, amelyek reflexből bezárulnának egy komolyabb üzenet előtt.

– **Egy új közönséget találtál meg ezzel a felismeréssel, vagy a régiéket mentek veled?**

– Úgy látom, jönnek velem, egészen odáig, hogy most van egy estem, amelyiknek kifejezetten szomorú a vége, de nem bánják. Ugyan nem ezért jöttek, de megkapják csomagban, és én igyekszem vigyázni, hogy a katartikus tartalom ne menjen a sírva nevetés rovására, de ha van egy többtávós billentyűzetem, akkor használnom kell a mély és magas hangokat is, nem csak közepen pilinckázni.

– **Kértél már bocsánatot poénért?**

– Igen, egy osztálytársnőmtől, volt is vele egy pár éves mosolyzünet. És egyszer azért is, mert az autista szót

rossz kontextusban használtam, elnézést is kértem az Autisták Országos Szövetségétől, csináltam nekik egy flashmobot, meg vezettem egy tévéműsort az autizmusról. Mivel azonban az RTL ismétli az adást, állandóan vezekelnem kell. Nem győzöm nekik belinkelni a penitenciám bizonyítékait. De olyanszempontról nem bánom, hogy tanultam belőle: felelősségem van, súlya van a viccnek is.

– **Nem hiányzik néha a jog kiszámítható szabályszerűsége?**

– Jaj, egyáltalán nem. Kiváló eredménnyel végeztem el a jogi egyetemet, de a terveim egymás után dőltek be. A jog nem választott engem, és én szeretem rábízni magam a Gondviselésre.

– **Sokszor a saját életteddel dolgozol, egészen konkrét és fájdalmas dolgokat is elmesélsz. Ez valamiféle igazságérzetből fakad, hogy ha másokon is viccelődsz, magadat se kíméld? Vagy ez inkább tapintat, hogy ne másokkal példálózz?**

– Hamvas Béla azt írta, a nevetés mindig a bukást kíséri, tehát mindig valakinek a kárára szól. Így a legjobb verzió, ha az én káromra szól, ha rajtam nevetünk. Szerencsére, olyan élményeket tudok felhozni, amelyekben a nézők magukra ismernek, titkon megszorítják előadás közben a párujuk kezét, és egy adott élethelyzetben, amikor szükségük lesz rá, majd eszükbe fognak jutni a vicceim. Szintén Hamvas Béla mondta, hogy minél mélyebb valami, annál általánosabb, és tényleg igaz, hogy minél inkább azt gondolod, hogy ez csak a te kis nyomorod, a te mélyről hozott titkod, annál biztosabb lehetsz benne, hogy más is küzd ugyanazokkal a démonokkal. A közönség ezt meghálálja. Ha van mit megmutatni magadból, akkor nekik is marad valami a tenyerükben, amit óvatosan hazavisznek, különben csak leporolják és elfelejtik.

– **Foglalkoztat egy ügy, és erre fölépítesz egy előadást? Vagy meglátsz egy vicces helyzetet és arra épül a téma?**

– Általában valami bosszant, valami miatt lelkiismeret-furdalásom van, vagy valamit nem értek. Vagyis mindenképpen erős érzelmi viszonyom van hozzá. Nekiállok körbejárni, adott esetben utána olvasok.

– **Például mit?**

– A mostani estem, az *Életed filmje* egy merész vállalkozás, 80 percben meséli el az emberi életet a születéstől a halálig. Ehhez például sok pszichológiát olvastam.

”

HA VAN MIT

megmutatni magadból,

AKKOR NEKIK IS MARAD VALAMI

A TENYERÜKBEN.

”

Van benne tízpercnyi kamaszkor, ahhoz például elolvastam két-három könyvet a kamaszokról, azon túl, hogy én is voltam kamasz. A házassághoz sokat olvastam férfiakról, nőkről, feminizmusról. Ha valami piszkál, szeretek utánajárni. Ennek az estemnek szilveszterkor lesz a búcsúelőadása a Kongresszusi Központban, és a bevételt a csepeli Családok Átmeneti Otthonának ajánljuk fel. Az utolsó negyedórában a néző is érzi, hogy ezt most nem lehet elsumákolni, kénytelenek az életüket tágabb összefüggésben is meglátni, még ha a vége fel is van oldva nevetéssel. Egy barátom azt mesélte, hogy megnézte az előadást, felszállt a villamosra, és egész úton az ott hallottakon gondolkodott, lefeküdt, és csak reggel jött rá, hogy előző este kocsival jött. Az ilyenekért érdemes csinálni.

– A feleséged mit szól, hogy szilveszterkor is dolgozol?

– Négytől már a családé vagyok. Hát, a feleségem ahhoz is hozzáment, hogy esténként előadásaim vannak, cserébe egész nyáron a gyerkőcökkel lehetek.

– Közeledik advent és karácsony a vallási és családi szertartásaival. Mi az, amibe már érdemes beavatni a kisgyerekeket is?

– Bele kell menni a formalitásokba, mert az fontos a gyerekeknek, de nem látom értelmét, hogy végigfeszengjenek egy egyórás szentmisét, sokkal fontosabb, hogy azt az időt nyugalomban és békében töltsék el. A formalitások arra valók, hogy elvigyenek valahova, ahogy egy komp. Az ember nem azért száll föl rá, hogy kompozson, hanem hogy eljusson valahova. Ettől persze az egész élet szólhat erről az utazásról. A betlehemezést például mindig megnézzük délután, a karácsonyfát az anyyalka hozza – a bluetooth-nak hála úgy is megszólal a nappaliban a Csendes éj, hogy apa az előszobában áll. Tavaly már együtt díszítettük föl a fát, és úgy ünnepeljük a karácsonyt, mint valakinek a születésnapját.

–A gyerekeid most még kicsik, de hamarosan befolyásolhatja az életüket az, ami a színpadon elhangzik.

– Ez nagyon kényes dolog. Arra már most is ügyelek, hogy a nevüket, a személyes dolgaikat véletlenül se említsem. Fénykép sohasem jelent meg róluk, nem szeretném őket három poénért kiárúsítani. Ők lennének az utolsók, akiket bántani szeretnék, és azt sem szeretném, hogy más bántsa őket.

EGY HUMORISTA NEM SIMULHAT BE A MAINSTREAMBE.

– A feleségedet a közönségből választottad. Ezek szerint ő kezdettől fogva vevő a humorodra?

– Ez nem választás volt, inkább amolyan egymásra találás. Még nem voltam annyira befutott, hogy kifejezetten az én humoromra vett volna jegyet, azt sem tudták, ki lép föl aznap este. Nyilván évekkkel később sokkal nehezebb lett volna párt választanom, mert mindenki a tévés standupost látta volna bennem.

– És az baj lett volna?

– Baj. Óriási baj. Mivel nem látok bele az emberek fejébe, és abszolút bizalmatlan lennék. Vagy külföldről választottam volna párt, ahol nem ismernek.

Visszatérve a gyerekekre, öt-hat éves korukig tudnak igazán abszurd dolgokat produkálni. Akkortájt nyílik ki annyira az értelmük, hogy már bandaként tudunk együtt lenni, és attól kezdve egyre kevesebb olyan alapanyagom van, amit ők termelnek. Közben én is egyre változom, már más is érdekel.

– És eza változás színpadra való?

– Persze. A legtöbb férfi megáll ebben a családapapózban, 70–80 évesen is elég számára az, hogy várja haza az unokákat, motoz a kertben, bütyköl a házban. Holott még annyi mindent kellene csinálnia az életben. Például felnőni. Sok ember még hetvenévesen sem olyan érett, mint Jézus 30 évesen.

– Elég magas mérce...

– Magas. Nemrég olvastam, hogy az indiaiak négy részre osztják a férfikort: a tanítvány szakasz, vagyis az útkeresés;

a családapa korszak, amikor a gyerekek útját egyengeted és gondoskodsz róluk –és Európában többnyire itt meg is állunk. Pedig még jön a kereső vagy remete korszak, amikor még tudsz adni szellemileg, lelkileg, fizikailag, de már igyekszel elérni valamiféle bölcsességet, és végül a negyedik, a bölcs öreg, aki már higgadt, nyugodt, érti az élet dolgait és nem bosszantja föl magát rajtuk. Ehhez képest én csak ingerült és bosszankodó öregeket látok.

– Azt mondtad, hogy a humorhoz is kell indulat, bosszankodás...

– Kell, de az is kell, hogy le tudd vezetni az indulataidat. Lehet, hogy akkor már csak ülnék mosolyogva a diófa árnyékában.

– Csak a férfiak útjáról beszéltél...

– A nők útját nem ismerem, Ha egy női lélek nincs a helyén, attól nem én vagyok boldogtalan, de a saját lelki GPS-emet igyekszem szemmel tartani. A feleségem ösztönösen is annyira egyenesben van, hogy úgy érzem, mellette kapaszkodnom kell, és férfiként együtt érnem vele. Filozófiából és teológiából is férfi szerzőket olvastam.

– Úgy látod, hogy a humor is inkább férfi talentum? Sokkal kevesebb a női humorista.

– Ezért is megköveznek majd...de szerintem egy nőt el kell kápráztatni. Őket mi, férfiak önmagukban is csodálatosnak látjuk, de nekünk állandóan bizonyítanunk kell, milyen okosak, lehengerlők, csodálatosak vagyunk. Ennek egyik eszköze a humor. Ha egy nőt megkérdezzük, mi az öt legfontosabb tulajdonság egy férfin, szinte mindig ott a listán a humor. Ha egy férfit megkérdezzük, maximum azért tartja fontosnak, hogy legyen a nőnek humorérzéke, hogy jókat kacagjon a viccein. Ha a nő mondja a poént, akkor az azt jelenti, hogy szarkasztikus, ironikus és kiábrándult. És a férfi nem ilyennek akarja látni a nőt. Ráskó Eszter tündöklő női humorista, sokat járom most vele az országot, szeretem, de ő egy igazi troll. Bármilyen helyzetet képes három mondattal széttrollkodni. Nem ezt várja egy átlagos férfi egy átlagos nőtől.

– Könnyű döntés volt, hogy Istenről beszélsz a színpadon?

– Egyáltalán nem, sokáig külön is választottam, és volt a vallással egy ideig egy kis mosolyszünetem is. Kosztolányi azt mondja a Boldog szomorú dalban: „Itthon vagyok itt e világban, / S már nem vagyok otthon az égben.”

Én pont a fordítottját éreztem. Teljesen elveszett voltam a hétköznapi, világi dolgokban, és meg akartam érteni az élet természetét.

– Ez miért volt így? A neveltetésed miatt?

– Otthon az élet kaotikus és bizonytalan volt; a vallás, a közösség, a szertartások, a kemény, fehérített ing meg a Tízparancsolat szabályrendszere adott egy biztonságos keretet. Ez aztán meg is telt tartalommal, de 23 évesen azon kaptam magam, hogy jó, de mi van a világgal, hogy működik a szerelem, a mámor, a bukás? Milyen lehet padlót fogni?

– Ki is próbáltad?

– Igen, de onnan lehet felemelkedni. A bukás és a felemelkedés egyaránt Isten kegyelméből történik. Megtaláltam a szerelmet, a családot, és ahogy kisimult a kapcsolatomban ezzel a világgal, kisimult a vallással is. Azért mertem elkezdeni foglalkozni a standupban is a vallással, mert a kikezdhethetetlen dolgok mellett van benne egy csomó fonás is. És a kereszténység a kultúránk, szinte mindenki ebben nőtt fel, karácsonykor mindenki betlehemet látott a fa alatt vagy a templomban, a közös élményekre pedig könnyű viccet fűzni.

– Mindig nyitott fülekre találsz?

– Ó, hát Jézust is utólag olyan könnyű szeretni, de annak idején a farizeusoknál is és a tanítványoknál is kiverte biztosítékot, mert nemcsak azt akarta, hogy jámborak legyünk, hanem azt is, hogy gondolkodjunk önállóan, hogy lepjük meg az embereket. Egy humorista pláne nem simulhat be a mainstreambe.

– Az sem fontos, hogy a többség szeressen?

– Valóban már nem annyira sürgős az azonnali visszajelzés a közönség részéről – ami a szeretetnek vagy jele, vagy pótléka –, mint korábban. Ma már a lemorzsolódás sem bánt, mert tudom, hogy aki igazán szeret, megmarad. Nézőként is, barátként is.

– Előadás közben mennyire érzed, hogy hatsz-e a közönségre?

– Jó érzés, hogy egy-egy mondattal, gesztussal úgy tudom irányítani a közönséget, mint egy karmestera zenekart. A nevetés azonnali visszajelzés, de a csendekből nehéz olvasni. Ezért fontos a végén a taps is. De színpadon ez az igazi bátorság, hogy ne félj a csendektől. Mert a poénok alatt szórakoznak, de a csendekben szeretnek meg. ♦